

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
MusiiKin koulutusohjelma

Tuomas Korhonen

RUMPUJENSOITON HARJOITTELMOTIVAATIO

Opinnäytetyö
Joulukuu 2017

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2017
Musiikin koulutus

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
+358 13 260 600

Tekijä
Tuomas Korhonen

Nimeke
Rumpujensoiton harjoittelumotivaatio

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni aihe syntyi halusta ymmärtää motivaatiota ja siihen liittyviä tekijöitä. Paneutumalla motivaation ymmärtämisen kautta pyrin löytämään parempia keinoja motivoida omia oppilaitani, jotta oppiminen olisi mielekästä ja tehokkaampaa. Perhe, ystävät, koulu ja ympäröivä yhteiskunta vaikuttavat motivaatioon monin eri tavoin.

Työn selkärangan muodostavat teoreettinen kirjallisuus ja omat käsitykseni motivaatiosta sekä pedagogiikasta. Hyvän motivaation ylläpitäminen lähtee oppilaan lisäksi myös opettajasta ja oppilaan perheestä. Oikeanlaisella kannustuksella perheen sisältä on suuri merkitys nuoren motivaatiolle. Hyvä teoreettisen tiedon ja käytännön kokemuksen symbioosi kehittyvät ja muuttuvat ajan myötä samoin kuin motivaatiokin. Minulle tämä työ on vasta alku pitkälle matkalle motivaation opiskelussa.

Kieli
suomi

Sivuja
30

Asiasanat

harjoittelumotivaatio, rumpujensoitto, motivoiva soittotunti, opettajan vaikutus

THESIS
November 2017
Degree Programme in Music

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
FINLAND

Author
Tuomas Korhonen

Title
Practise Motivation in Drumming

Abstract

The topic of my thesis is the desire to understand motivation and related factors. By understanding good motivation, I try to find better ways to motivate my own students in order to make learning more meaningful and effective. Family, friends, school, and the surrounding society affect motivation in many ways.

The basis of this thesis is formed of theoretical literature and my own current understanding of motivation and pedagogy. Maintaining a good motivation does not involve just the student but also the teacher and the student's family. The right kind of incentive from the family has a great importance to the student's motivation. The symbiosis of good theoretical knowledge and practical experience evolves and changes over time, as does the motivation. For me this work is just the beginning of a long journey to studying motivation.

Language

Finnish

Pages

30

Keywords

practice motivation, drumming, motivating drum lesson, teachers influence

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Opinnäytetyön tarkoitus.....	6
3	Motivaatio.....	7
3.1	Sisäinen motivaatio	9
3.2	Ulkoinen motivaatio	10
3.3	Arvot ja asenteet	11
3.4	Vapaa tahto.....	14
3.5	Minäpystyvyys	15
4	Oppimiskäsityksiä	16
4.1	Konstruktivistinen oppimiskäsitys	16
4.2	Humanistinen oppimiskäsitys	17
4.3	Situationaalinen oppiminen	17
4.4	Oppimiskäsitysten hyödyntäminen opettamisessa.....	18
5	Motivoiva rumputunti	19
5.1	Oppitunnin kaari	20
5.2	Oppilaan tunteminen ja vuorovaikutus	21
5.3	Sopivat harjoitteet soittotunnilla	23
5.4	Opiskeluympäristö	24
5.5	Tehokas kotiharjoittelu.....	25
6	Pohdinta.....	27
	Lähteet.....	30

1 Johdanto

Motivaatio ohjaa toimintaamme ja sen intensiteettiä kaikessa mitä teemme ja tulemme tekemään. Hyvä motivaatio ja sen ylläpitäminen ovat tärkeitä erityisesti soittoharrastuksessa, jossa soittimen jo pinnallinenkin haltuun ottaminen on kärsivällisyyttä ja aikaa vaativaa toimintaa. Motivaatioon vaikuttavat mm. oppijan arvot, asenteet, perhe ja koulu / työympäristö. Näistä muodostuu monimutkainen verkosto, jossa kaikki ovat sidoksissa toisiinsa monella eri tasolla. Rumpujensoitossa olen huomannut, että motivaatio on monesti koetuksella useissa eri vaiheissa. Omasta kokemuksestakin voin sanoa, että päämäärän puuttuminen johti aikoinaan soiton vähenemiseen enkä kokenut harrastustani tai tekemistäni mitenkään merkittäväksi.

”Aristoteleen ajoista asti ihanteellisena motivaatiostrategiana on ollut saada oppilaat aktiivisesti tutkimaan ja keräämään tietoa ja sitä kautta oppimaan” (Byman 2002, 27). Opettajalla on suuri vastuu oppilaan motivoinnissa ja kiinnostuksen ylläpitämisessä. Mukava yhteishenki ja oppituntien ilmapiiri määrittävät pitkälti, kuinka hyvin oppilas jaksaa harjoitella ja saapua soittotunneille innoissaan ja tiedonhaluisena. Tämän opinnäytetyön yksi päämäärästä onkin tuottaa keinoja, joilla harjoittelumotivaatiota saadaan pidettyä yllä ja tarvittaessa parannettua, jos se jostakin syystä laskee.

Oikeanlainen harjoittelu ja tulosten aikaan saaminen ovat tärkeitä motivaation ylläpitäjiä. Näkyvät ja kuuluvat tulokset yhdistettynä realistiseen palautteeseen antavat nuorelle soittajalle voimaa ja halua priorisoida harrastuksiaan eri tavalla. Niihin vaikuttavat erilaisten oppimiskäsitysten huomioon ottaminen ja sitä kautta opetuksen yksilöiminen jokaiselle oppilaalle henkilökohtaisesti.

2 Opinnäytetyön tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa keinoja harjoittelumotivaation ylläpitämiseksi ja avata hieman monimutkaista verkostoa, josta motivaatio koostuu. Motivaatio on laaja ja monimutkainen aihe, mutta se on helppo tuhota yhdellä lauseella. Paljon harjoittelevan nuoren voi tänä päivänä luokitella uhanalaiseksi lajiksi, joten jos tämä työ saa edes yhden nuoren harjoittelemaan enemmän niin olen tyytyväinen.

Tarkoitukseni on luoda pään sisäisiä ajatuskarttoja, joiden avulla voin toimia tehokkaammin soittotunneilla. Haluan löytää väyliä oppilaideni hyvään tuntemukseen ja erilaisten asioiden linkittämiseen yhteen, joiden muodostama kokonaisuus tekee musiikin harrastuksesta vankan osan oppilaan arkea. Motivaation kohteet vaihtelevat ja se on täysin normaalia. Omasta kokemuksestani voin sanoa, että välillä soittotunnit ja soittaminen eivät vain yksinkertaisesti kiinnostaneet, vaan mielenkiintoni kohde voi olla väliaikaisesti jossakin ihan muualla. Tasapainoilin pitkään musiikin ja urheilun välillä. Soittotunnilla jouduin myös soittamaan musiikkia, josta en pitänyt lainkaan. Liikuntaharrastukset ja tietokonepelit kiinnostivat tuolloin enemmän kuin musiikki.

Mielestäni pelkkä soittimen ja siihen liittyvän alkeisteorian osaaminen eivät takaa pysyvää harrastusta. Törmään usein ihmisiin, jotka ovat joskus lapsena soittaneet jotain eivätkä muista asiasta juurikaan mitään. Soittoharrastus on jostakin syystä tyrehtynyt. Olisi hyvä tietää, johtuiko se perheestä, opettajasta vai ympäristöstä? Hyvä tunneside ei muodostu pintapuolisilla asioilla, eikä sen muodostuminen myöskään vaadi mitenkään suuria ponnisteluja. Ihmisen pitäisi päästä soittamaan sitä musiikkia, josta hän eniten pitää. Ihannetilanne olisi saada koko perhe osallistumaan lapsen tai lasten musiikkiharrastukseen mukaan sekä tukemaan ja rohkaisemaan häntä motivoivasti.

3 Motivaatio

”Motivaation kantasana on motiivi. Motiiveista puhuttaessa on usein viitattu tarpeisiin, haluihin, vietteihin ja sisäisiin yllykkeisiin sekä palkkioihin ja rangaistuksiin. Motiivit siis virittävät ja ylläpitävät yksilön yleistä käyttäytymisen suuntaa”. (Ruohotie 1998, 36.)

Jokainen opettaja voi henkilökohtaisesti miettiä, mitkä asiat saivat hänen itse aikoinaan lähtemään soittotunneille. Joitain yhteneväisyyksiä oppilaan kanssa löytyy melko varmasti. Opettajana olisi järkevää miettiä läpi uraansa ja löytää ne kiintopisteet, jotka vaikuttivat merkittävästi soittoharrastuksen jatkumiseen ja ne jotka karsivat motivaatiota. Positiivisten kokemusten saaminen harrastuksesta on ensisijaisen tärkeää. Pienet hienot hetket silloin tällöin motivoivat jatkamaan soittamista. Niitä hetkiä pitäisi tietoisesti pyrkiä luomaan myös oppilaille. Jos oppilaalla ilmenee motivaatio-ongelmia, on opettajan tehtävä ottaa selvää miksi opetus ei kohtaa oppilasta, onko vika oppisisällössä vai kenties opetusmenetelmissä tai vuorovaikutuksessa. (Anttila & Juvonen 2006, 32.)

Motivaatiota voidaan määritellä monella eri tavalla. Motivaatio voidaan jakaa yleiseen ja erityiseen motivaatioon. Edellä mainittujen lisäksi motivaatioon vaikuttaa ajallinen perspektiivi. Niermyerin ja Seyfferin (2004, 14) mukaan yleisellä motivaatiolla tarkoitetaan halua saavuttaa jotain ja vaikuttaa johonkin. Kaikilla ihmisillä on olemassa tämä tarve.

Eriytynen motivaatio tarkoittaa sitä, että ihminen on sitoutunut johonkin tiettyyn tavoitteeseen ja haluaa saavuttaa sen (Niermyer & Seyffer 2004, 15). Hyvä ja selkeä päämäärä, jonka saavuttamiseen on riittävästi resursseja, on avaintekijä erityiselle motivaatiolle. Eriytynen motivaation lähde voi rumpujensoitossa olla jonkun tietyn tekniikan oppiminen, oman lempimusiikin soittaminen ja sen syvämpi ymmärtäminen. Hyvä soittotekniikka on asia, jonka opettelu tuntuu joskus varsin isolta kynnykseltä. On olemassa monenlaisia käsi- ja jalkatekniikoita, joista on kyllä vara valita jokaisen tarpeisiin sopiva tapa soittaa rumpuja. Tavoite voi-

daan asettaa katsomalla yhdessä oppilaan esikuvan soittoa ja analysoimalla tämän tekniikkaa. Sopivan helppo lähestymistapa, joka on kuitenkin jämäkkä, perusteellinen ja vastaa kysymykseen ”miksi näin tehdään?” voi viedä oppilaan erityisen mielenkiinnon kohteen pitkäksi ajaksi tekniseen harjoitteluun. Oma esikuva taustalla vaikuttaa positiivisesti harjoitteluun ja työskentelyyn. Kun oppilas innostuu monipuolisesta harjoittelusta oman lempimusiikin kautta, voi sen jälkeen ryhtyä perehtymään syvällisemmin asioihin, jotka esimerkiksi johtivat kyseisen musiikin/soittotyylin syntymiseen. Siitä alkaa koostua jo laaja verkosto ja tietotaito karttuu huimalla vauhdilla.

Motivaatio on laaja käsite, jonka alle mahtuu useita eri ilmiöitä. Se kattaa yksilön persoonallisia, sekä ympäristöön ja tilanteeseen liittyviä ominaisuuksia, jotka yhdessä selittävät ihmisen aktiivista ja tavoitteeseen suuntautunutta käyttäytymistä. (Ahonen 2004, 155.) Niermyerin ja Seyfferin (2004, 22) mukaan motivaatiota voidaan myös tarkastella eri aikaperspektiiveissä. Aikaperspektiivit ilmenevät erityisesti eri ikäluokissa ja se on motiivi tavoitteiden asettamiselle. Aikaperspektiivit jaetaan kolmeen luokkaan. Menneisyyteen suuntautuneet, nykyisyyteen suuntautuneet ja tulevaisuuteen suuntautuneet ihmiset.

Menneisyyteen suuntautuneet ihmiset mittaavat nykyistä ja tulevaa menneisyyden mittapuulla. He ovat usein tyytymättömämpiä kuin muuta ja näkevät asioiden olleen paremmin aiemmin. Nykyisyyteen suuntautuneet ihmiset ovat tyytyväisiä, eivätkä kannu huolta tulevaisuudesta. He tekevät kovasti töitä tavoitteiden saavuttamiseksi, eivätkä jaksaa odottaa kauaa toiveidensa toteutumista. Tulevaisuuteen suuntautuneet ihmiset ajavat aktiivisesti pitkän aikavälin tavoitteita ja lykkäävät palkkioitaan, koska he näkevät suurempia palkkioita tulevaisuudessa.

Eri aikaperspektiivit korostuvat elämän eri aikoina eri tavoilla. Lapset ovat luonnollisesti hyvinkin tulevaisuuteen suuntautuneita, koska elämä on pitkälti vielä edessä. Nuoret opiskelijaiässä olevat ihmiset ovat sekoitus nykyisyyteen ja tulevaisuuteen suuntautumista. Varttuneemmat ihmiset voivat olla sekoitus näitä kaikkia.

3.1 Sisäinen motivaatio

Kannusteilla ja palkkiolla on suuri merkitys sille, kuinka innokkaasti oppilas pyrkii asetettuihin tavoitteisiin (Ruohotie 1998, 37). Kannusteilla on tärkeä rooli oppimisessa. Ne saavat oppilaan tavoittelemaan jonkunlaista ennalta määriteltyä palkkiota, joka motivoi sekä sisäisesti, että ulkoisesti. Sisäinen motivaatio on jaettu kolmeen osaan:

1. Sisäiseen motivaatioon tietää
2. Sisäiseen motivaatioon saattaa asia loppuun
3. Sisäiseen motivaatioon kokea elämyksiä (Byman 2002: Vallerand ym. 1992, 52, 1003-1017).

Sisäinen motivaatio on vahvempi, tuottoisampi ja johtaa syvällisempiin oppimistuloksiin. Ominaista sisäiselle motivaatiolle on se, että se on sisäisesti välittyntä ja käyttäytymisen lähtökohdat ovat sisäisiä. Sisäinen motivaatio on myös linkittynyt ylimmän asteen tarpeiden tyydyttämiseen, jotka ovat itsensä toteuttaminen ja kehittämisen tarpeet. (Ruohotie 1998, 38.)

Opettamisessa painopisteen tulisi olla enemmän sisäisen motivaation puolella ja ulkoisen motivaation lähteitä voi ripotella tarpeen mukaan soittotunnin sisältöön. Jokin ulkoinen tekijä voi johtaa hyvään sisäiseen motivaatioon, joten sitä ei saa laiminlyödä. Seuraavaksi muutamia hyviä pointteja sisäisen motivaation tukemisesta.

1. Kärsivällinen kannustava ohjaaja, joka tukee oppijoiden oppimisponnisteluja eikä aiheuta pelkoa ylikriittisellä käytöksellään tai rangaistuksilla
2. Oppijoiden suoritusvalmiuksien ja tehtävän vaikeuden yhteensovittaminen niin, että heille syntyy menestymisen odotuksia ja että heillä on mahdollisuus onnistua (ts. Pyritään maksimoimaan onnistumisen kokemukset ja vahvistamaan uskoa omiin kykyihin sekä minimoimaan itseä koskevat syytökset epäonnistumisen jälkeen)
3. Haasteelliset harjoitustehtävät (oppija saa positiivista vahvistusta yltäessään oppimistavoitteisiin)
4. Vaihtelevat ja mielenkiintoiset tehtävät ikävystymisen ja kyllästymisen välttämiseksi.
5. Ohjaajan kyky esittää tehtävät oppimismahdollisuuksina, ja selviytymiseen hän antaa mielellään apua. (Ruohotie 1998, 39.)

Oppituntien huolellinen suunnittelu ja siihen yhdistetty hyvä oppilaan tunteminen luovat puitteet pitkälle vuosia kestäväälle oppimisjaksolle. Huomioon otettavien asioiden määrä on melko suuri, mutta ajan kanssa opetus asettuu raiteilleen jokaisen oppilaan kanssa. On tärkeää saada innostus päälle heti ensimmäisellä oppitunnilla, jotta tulevaisuudessa siitä voi saada voimavaroja vaikeampien asioiden opetteluun. Jos oppilaan ja opettajan kemiat eivät kohtaa millään tasolla, lopettamisen sijaan oppilaalle kannattaa etsiä toinen saman soittimen instrumenttiopettaja tai ohjata hänet toisen soittimen äärelle. Kiinnostavia soittimia löytyy kyllä muitakin. Tärkeää on, ettei nuori oppilas saa negatiivista kuvaa musiikista.

3.2 Ulkoinen motivaatio

Ulkoisesti motivoitunutta ohjaa opiskelusta saatavat ulkoiset palkkiot (Anttila 2004, 75). Ulkoinen motivaatio ei johda yhtä syvälliseen oppimiseen, kuin sisäinen motivaatio. Ulkoisen motivaation lähteenä voi olla esimerkiksi hyvän arvostuksen saavuttaminen, opettajan tahdon täyttäminen tai koulun asettamien vaatimusten täyttäminen. (Byman 2002, 32.)

Ulkonaisesti palkitsevat opetusstrategiat voivat olla suoritusta parantavia elementtejä. Se ei voi kehittää epäsuorasti sisäistä motivaatiota vahvistamalla oppilaan uskoa omiin kykyihinsä ja lisäämällä mielenkiintoa vastaavanlaisiin tehtäviin. (Ruohotie 1998, 41.) Ulkoinen motivaatio on riippuvainen ympäristöstä ja se tyydyttää alemman tason tarpeita, kuten turvallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tarpeita (Ruohotie 1998, 38).

Rumpujensoitossa koen tärkeäksi sen, että soittaja saa ympärilleen muiden instrumenttien soittajia, joiden kanssa hän voi soittaa yhdessä. Erilaisten komppien opettelu on hauskaa, mutta vielä hauskempaa siitä tulee, kun niitä pääsee kokeilemaan bändin kanssa ystävällisessä ilmapiirissä. Musiikin yhteisöllisyys motivoi myös harjoittelemaan omalla ajalla ja soittokavereilta ja opettajilta saadut hyvät ja rakentavat palautteet antavat vielä enemmän puhtia harjoitella uusia asioita. Palkitsevat ulkoisen motivaation lähteet voivat saada myös sisäisen motivaation

kukkimaan ja tällöin oppilas haluaa tietää, saattaa asiat loppuun ja kokea elämyksiä opittujen asioiden kautta. Opettajan näkökulmasta opettaminen muuttuu enemmänkin ohjaamiseksi.

Jos oppilas alkaa saada paljon ulkoisia palkkioita täytyy varoa, ettei tekeminen mene siihen, että palkkiot halutaan maksimoida suhteessa vaivannäköön, jolloin uusien asioiden ja taitojen oppiminen jäävät taka-alalle. Palkkion antamisessa tulisi korostaa enemmän suorituksen laatua kuin määrää, ja oppilaat täytyy saada kokemaan työskentely tärkeämmäksi kuin suuret palkkio-odotukset (Ruohotie 1998, 41).

Ulkoista motivaatiota ruokkivia tekijöitä voi tarvittaessa käyttää hyväkseen pienissä määrin. Lasten kanssa toimiessa pienet palkkiot voivat toimina hyvinä kannustimina niin kotona kuin oppitunneillakin. Hyvin harjoittelusta läksystä voi antaa oppilaan iästä riippuen harjoitusvihkoon vaikkapa pienen tarran palkkioksi ja kotona hyvin toteutetusta harjoittelusta voivat vanhemmat antaa lapselleen palkkioksi pienen yhteisen meuhetken, hyvin harjoiteltujen soittoläksyjen tai tavoitteiden saavuttamisen ansioita. Ajankohta voi olla esimerkiksi lukukauden päätös.

Tällä tavalla soittaminen ja sosiaalinen vuorovaikutus vahvistuvat ja palkkio on selkeä tulos hyvin tehdystä työstä. Tulevaisuudessa yhteiset hetket voivat muuttua ravintolaillallisiksi ja mukava perinne jatkuu näin vuosien ajan. Palkkion saamisesta ei saa tietenkään tehdä ykkösprioriteettia vaan sen täytyy olla todellakin ansaittu. Jokainen ihminen joutuu varmasti jossakin vaiheessa tekemään jotain epämieluisia palkkionsa eteen, joten ulkoisen motivaation lähteitä ei kannata yrittää blokata kokonaan pois opetuksen sisällöstä, vaikka sisäinen motivaatio ja sen tukeminen ovatkin etusijalla.

3.3 Arvot ja asenteet

Motivaatioon vaikuttavat paljon arvot ja asenteet, jotka tulevat oppilaan omasta ajatusmaailmasta, sekä perheestä ja kaveripiiristä. Perheen suhtautuminen musiikkiin ja musiikkiharrastukseen voivat vaikuttaa soittomotivaatioon myönteisesti,

sekä kielteisesti. Ensimmäinen, joskin joissain tapauksissa tahaton asia on soitin hankinta. Hyvän soitin hankintaan ei välttämättä haluta panostaa, koska vanhempien asenne voi joissakin tapauksissa olla negatiivinen soittoharjastuksen jatkuvuuden suhteen.

Pienellä säästökuurilla, jossa lapsikin on mukana, voi saada rahat hyväänkin soittimeen. Opettajalla on varmasti enemmän asiantuntemusta soitin hankinnasta, kuin vanhemmilla. Jos perheessä on vähän musiikkitaustaa ei silloin yleensä löydy tarpeeksi tietämystä hyvän instrumentin hankintaan. Opettaja voi tällöin toimia neuvonantajana sopivan soitin hankinnassa. Laadukasta soitinta on yksinkertaisesti mukavampi soittaa, eikä oppilaalle tule mieleen sitä kysymystä, että ”miksi vanhempani ostivat minulle tuollaisen huonon setin”. Silloin kun ihminen uskoo omiin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa hän sitoutuu tekemiseen myös tunteiden tasolla (Ruohotie 1998, 36).

Hyvin pidetyt laadukkaammat soittimet eivät kulu normaalissa käytössä kulutusosia lukuun ottamatta. Ne kuulostavat hyvältä ja kantavat pidemmälle tulevaisuuteen sitä mukaa kun taidot kehittyvät. Nettikaupat ja musiikkiliikkeet ovat pullollaan hyviä käytettyjä ja soittimia ja samalla säästetään luontoa ja puita, jotka muuten menisivät hukkaan huonojen halpasoittimien valmistukseen. Soitinta täytyy oppia arvostamaan ja on tärkeää, että sitä osaa huoltaa oikein.

Omilla tunneillani olen havainnut erityisesti kotiympäristöstä johtuvia tekijöitä, jotka vaikuttavat harjoitteluun ja motivaatioon. Rumpusetti on kovaääninen soitin ja se harvemmin kuulostaa musikaaliselta soittimelta aloittelevan soittajan käsissä. Vanhemmat ostavatkin yleensä halvimmat mahdolliset sähkörummut, jotka mallintavat huonosti akustista rumpusettiä. Niistä saa kuulokkeiden kautta ihan kohtalaiset äänet, mutta soittotekniikka ei kehity samalla tavalla, kuin akustisella settillä soitettaessa. Usein käy siten, että opetan jonkun teknisen asian akustisella rumpusetillä ja oppilas sisäistää asian hyvin. Viikon harjoiteltuaan sähkörummuilla asia voi olla teknisesti ihan kunnossa, mutta se ei kuulosta oikein millään, koska sähkörummuilla soitettaessa ei ole merkitystä sillä, kuinka rumpua lyö. Tämä on äärimmäisen turhauttava asia, koska oppiminen on pilattu väärällä harjoitteluvälineellä. Akustista rumpua on hankalaa oppia soittamaan

treenaamalla sähkörummuilla, varsinkin huonolla sähkörumpusetillä. Oppiminen hidastuu merkittävästi. Kun kotiympäristö ja soittotuntiympäristö eivät kohtaa täytyy opettajan tehdä päätös, että vaatiiko oppilaalta syvällistä akustisen setin hallintaa vai ei. Hyviäkin sähkörumpuja on, mutta ne ovat huomattavan kalliita.

Sähkörumpusetin opettaminen on ristiriidassa musiikkipedagogin koulutuksen saaneilla opettajilla, koska opettamisen rungon rumpujensoitossa muodostaa hyvä akustisen soittimen hallinta. Sähköisiä soittimia opiskellaan todella vähän tai ei lainkaan. Niiden opettelu riippuu omasta halusta eikä niitä pidetä suuressa arvossa.

Oppilaitosten ja kotien väliin on syntynyt pieni kuilu soitinten nopean muuttumisen suhteen. Teknologia on tullut soittamiseen jäädäkseen, joten nämä asiat pitäisi saada jotenkin ratkaistua. Uusi ja moderni tekniikka koetaan yleensä mielenkiintoisemmaksi, kuin vanha ja perinteinen. Kun kuuntelen tämän päivän pop-musiikkia, jota nuoret usein kuuntelevat esiintyy siellä paljon erilaisia efektejä, joita akustisella soittimella ei saa aikaiseksi ilman teknologiaa. Jos oppilas haluaa soittaa esimerkiksi elektronista musiikkia voi innostus lopahtaa helposti, kun soitto-tunneilla ei saadakaan samoja soundeja aikaiseksi akustisella rumpusetillä.

Yksilö arvottaa kokemuksiaan paljolti tavoitteidensa näkökulmasta pitäen arvokkaina sellaisia tehtäviä joiden kokee parhaiten auttavan saavuttamaan tärkeinä pitämiään tavoitteita. Toisaalta arvokäsitykset ja niissä tapahtuva muutokset heijastuvat takaisin tavoitteisiin. (Anttila & Juvonen 2006, 34.)

Ihanteellinen ratkaisu olisi yhdistää sähköinen ympäristö ja akustinen ympäristö myös soittotunneilla. Se vaatii vanhemman sukupolven opettajilta hieman uusien asioiden opettelu. Kun sähkörummut ja akustiset rummut saadaan tuntumaan yhtä tärkeiltä instrumenteilta keskenään, on todennäköisempää, että oppilaan kotiin ilmestyy myös akustinen rumpusetti. Teknologia avaa aivan uusia ulottuvuuksia soittamiseen ja luovuus voi saada täysin uuden ulottuvuuden. Jos tämä aiheuttaa jotain ongelmia, ovat ne yleensä kustannukset ja harjoitustilat.

Perhetausta ja sieltä saatavat asenteet vaikuttavat jonkun verran soittoharrastukseen. ”Nuoren sosioekonomisella taustalla, vanhempien ammateilla ja koulutuksella, on yhteyttä musiikkimakuun, joskaan ne eivät välttämättä ole suorassa kausaalisuhteessa toisiinsa” (Finnäs 1986, Kososen 1996, 45 mukaan). Erilaisista perhetaustoista tulevat oppilaat ovat kiinnostuneet erilaisista asioista. Perheen tausta muokkaa jonkun verran nuoren musiikkimakua. Jotkut nuoret puhuvat soitotunneilla musiikista, jota heidän vanhempansa kuuntelevat ja siihen päälle tulevat vielä päälle oppilaan omat suosikkiartistit, jotka ovat voivat olla joitain tämän päivän artisteja. Televisio-ohjelmista, radiosta ja elokuvista kuultava musiikit vaikuttavat myös oppilaan musiikkimielityksiin.

Jokaisella oppilaalla on jonkunlainen käsitys omasta mielimusiikistaan tullessaan soitotunneille. Erilaista musiikkia on olemassa pökökerryttävän suuri määrä ja mitä rikkaampana oppilaiden musiikkimaku saadaan pidettyä, sen parempi asia se on. Opettajana en ikinä yritä sanoa, että jokin tietty musiikki on oikeanlaista ja sen soittaminen kannattaa. Yritän sen sijaan kannustaa oppilaita kuuntelemaan paljon erilaista musiikkia ja etsimään uusia mielenkiinnonkohteita. Kirjaston musiikkiosastot ovat oiva paikka aloittaa uuden etsiminen. Sieltä löytyy laaja kirjo erilaista musiikkia ja sitä kautta kehittyä myös tieto erilaisista kulttuureista ja ihmisistä. Silloin, kun uusia ja mielenkiintoisia musiikintyylejä löytyy, voi oppilas jäädä pitkäksi aikaa opiskelemaan löytämäänsä musiikkia. Arvot ja asenteet voivat jo sen kautta kehittyä avoimimmiksi ja mikä parasta, se ei maksa mitään (kirjastosakkoja lukuun ottamatta).

3.4 Vapaa tahto

Vapaa tahto kuvastaa ajattelua. Vapaa tahto ei vastaa siihen kysymykseen mitä oppilas ajattelee, vaan siihen kuinka paljon ja kuinka laadukkaasti oppilas prosessoi opittavia asioita. Ajatteluun vaikuttavat monet asia, kuten mielenkiinto, arvot, tiedot, vallitseva ympäristö ja aikaisemmat elämäkokemukset. (Ruohotie 1998, 42.)

Oppilaalla on vapaa tahto olla soittotunneilla niin kuin huvittaa. Hän voi asennoitua soittamiseen tietyllä tavalla, johon vaikuttavat edellisessä kappaleessa mainitut asiat. Joillakin voi olla hankalia elämäkokemuksia, jotka vaikuttavat soittotuntien ilmapiiriin. Oppilaan elinympäristö ja vanhempien panostus ja tulotaso vaikuttavat oppilaan ajattelutapaan ja vapaaseen tahtoon. Alaikäiset nuoret ovat kuitenkin melko paljon vanhempiensa asenteiden armoilla.

Käsitteellinen tietoisuus voidaan jakaa monelle eri tasolle. Opiskelija voi "nukkua" tunnilla eikä kuuntele juuri mitään ja suurin osa informaatiosta menee ohi. Oppilas voi olla myös sen verran läsnä, että hahmottaa opetettavan asian, niin sanotun punaisen langan. Opiskelija voi myös pyrkiä asian syvälliseen ymmärtämiseen, jossa hän pyrkii sovittamaan kuulemansa tiedon aiemmin opittuun tietoon, josta syntyy pysyvä jännite. (Ruohotie 1998, 43.)

3.5 Minäpystyvyys

Minäpystyvyys on tärkeä tekijä opiskelumotivaatiossa. Hyvän minäpystyvyyden omaava oppilas uskoo omaan menestymiseensä opinnoissaan ja sitä kautta pystyy sitoutumaan tekemiseen pitkäjänteisesti (Anttila 2006, 129). Opettajan pitäisi nähdä oppilaan heikkoudet ja vahvuudet. Oppilas voi helposti kokea, että ei hän pysty suorittamaan jotain tiettyä tehtävää, koska hän kokee sen liian vaikeaksi. On äärimmäisen epämotivoivaa tarttua suoraan johonkin vaikeaan asiaan ja tyrkyttää opittavaa asiaa väkisellä ja sanoa, että "tämä pitäisi osata unissaankin". Oppilaan sinnikkyys ja usko omiin kykyihin vaikuttavat soittomotivaation syntymiseen ja hyvin harjoittelutapojen kehittymiseen. Roolimallit, innostavat vanhemmat ja opettajat vaikuttavat nuoren oppilaan luonteenpiirteisiin positiivisesti. (Maijala 2003, 191.)

Oppilaan heikoiksi kokemia asioita pitäisi lähestyä oppilaan vahvuuksien kautta ja pikkuhiljaa opettaa niitä vähän kerrallaan, siten että oppilas tuskin edes tietoisesti huomaa sitä. Joidenkin pidemmällä olevien oppilaiden kanssa voi hypätä silloin tällöin suoraan johonkin tiettyyn aiheeseen, jos hän pyytää sitä. Silloin kuitenkin harjoittelun täytyy olla sellaista, että hän kokee itse pystyvänsä siihen ja

kokee asian sopivan haastavaksi. Ei liian helpoksi eikä mahdottomaksi. Minäpystyvyys on osa itsetuntoa ja se kulkee mukana läpi elämän. On hyvä tiedostaa ne asiat mihin oikeasti pystyy ja mihin ei. Sitä kautta pystyy asettamaan itselleen uusia ja realistisia tavoitteita. Opettaja toimii tässä tärkeänä neuvonantajana.

4 Oppimiskäsitykset

Jokaisella opettajalla on yksilölliset ajattelutavat, ja käsitykset omasta opetustyylistään. ”Oppimiskäsitykset luovat perustan oman pedagogisen ajattelun ja käytteorian kehittämiseen” (Pylkkä 2017). Näin opettajat voivat analysoida omaa opettamistaan. Syvällisen teoreettisen tietämyksen kautta erilaisten oppijoiden tunteminen helpottuu huomattavasti ja opetusmenetelmien valinta yksilöllisesti on tällöin paljon helpompaa. Tällä on selkeä yhteys motivoivaan ja tehokkaaseen opettamiseen.

Tässä työssä käsiteltyjen konstruktivistisen, humanistisen ja situationaalisen oppimiskäsitysten lisäksi on olemassa vielä behavioristinen ja kognitiivinen oppimiskäsitys. Niitä oppimiskäsityksiä en käsittele tässä työssä.

4.1 Konstruktivistinen oppimiskäsitys

Konstruktivismissa oppiminen nähdään aktiivisena tiedon konstruointiprosessina eli tiedon rakentamisen prosessina (Pylkkä 2017). Konstruktivismiin keskeinen käsitys on se, että tieto ei sellaisenaan siirry opettajalta oppilaalle vaan oppilas rakentaa sen päässään itse. Tähän prosessiin vaikuttavat oppilaan aiemmat kokemukset omaksuttavasta aiheesta, sen perusteella oppilas voi tehdä yksilöllisen tulkinnan aiheesta. Tämän tyyppinen oppiminen on toiminnallista. Konstruktivistisessa oppimisessä opettajan olisi hyvä löytää oppilaansa omat mielenkiinnonkohteet opetettavista aiheista ja sitä kautta tarjota tietoa oikeanlaisina paloina oppilaalleen, jota tämä voi sitten innoissaan mutustella seuraavaan soittotuntiin asti.

Konstruktivistinen oppiminen on tilannesidonnaista, asiayhteyteen sidottua ja hyvän oppilaan ja opettajan välisen vuorovaikutuksen tulosta. Tällainen opetusuhde kehittyy melko hitaasti ja vaatii hyvää molemminpuolista ihmistuntemusta ja luottamusta.

4.2 Humanistinen oppimiskäsitys

Humanistinen oppimiskäsitys perustuu nimensä mukaan humanistiseen psykologiaan. Se painottaa ihmisen arvoa, vapautta ja ainutlaatuisuutta. Humanistisen psykologian johtohahmoja ovat olleet Carl Rogers ja Abraham Maslow (Kettunen, Kiviniemi, Kurkela Laitila, Lehtelä, Nissilä, Pietilä, Remes & Viitala 2007).

Humanistisen oppimiskäsityksen keskiössä on henkiseen kasvuun pyrkivä ihminen, joka on aktiivinen, toteuttaa itseään ja pyrkii kokonaisvaltaiseen oppimiseen. Humanistisessa kasvatuksessa kiinnitetään huomiota erityisesti oppijan omiin kokemuksiin. Kokemuksellinen oppiminen onkin tärkeä osa humanistista oppimiskäsitystä ja tärkeäksi nähdään myöskin yhteisöllinen oppiminen (Kettunen ym. 2007.)

Pylkkä (2017) erittelee humanistista oppimiskäsitystä seuraavalla tavalla:

- lähtökohtana ovat oppijan tarpeet ja motivaatio
- pohditaan ja suunnitellaan yhdessä tavoitteita ja sisältöjä
- tarkastelussa lähdetään liikkeelle oppijoiden kokemuksista
- tuetaan oppijan kasvua ja itseohjautuvuutta
- opettaja on oppimisen tukija, oppijalla on vastuu omasta oppimisestaan
- itseohjautuvuus toimii, jos opiskelu koetaan mielekkääksi.

4.3 Situationaalinen oppiminen

Situationaalinen oppiminen on tilannesidonnaista. Se on läheisesti sidoksissa ympäröivään sosiaaliseen ympäristöön, jossa opittua asiaa hyödynnetään. Situ-

ationaalinen oppiminen tähtää opitun asian tehokkaaseen hyödyntämiseen käytännössä ja työelämässä. (Kettunen ym. 2007.) Tilannesidonnaisuus näkyy esimerkiksi keikkatilanteissa, joissa täytyy osata paljon asioita, jotka eivät suoraan liity instrumentin hallintaan. Siihen liittyvät esimerkiksi hyvä käyttäytyminen keikkapaikoilla, roudaaminen, pukeutuminen ja lukemattomat muut asiat, jotka opitaan tekemällä ja etukäteen keskustelemalla.

Ihannetilanne onkin, että soittotuntien sisältö ja niiden antama käytännön tietämys ja opittu fyysinen taito kohtaavat oppilaan omassa elinympäristössä. Aktiivinen ja inspiroiva ympäristö tuottaa motivoituneita oppilaita ja kokeneelta opettajalta saadut inspiroivat ja hyödylliset neuvot lisäävät oppilaan halua toteuttaa itseään omassa asuinympäristössään. Sitä kautta innostus musiikkiin ja soittamiseen voi lisääntyä tietyillä alueilla.

Huono ja virikkeetön ympäristö ei ruoki situationaalista oppimista, ellei sitten opettaja saa oppilastaan aktiivisesti luomaan virikkeellistä ja motivoivaa ympäristöä. Tässä asiassa opettajalla on iso rooli motivaattorina ja opettajan olisi ehkä hyvä toimia jotenkin tämän asian eteen palkallisen ajan ulkopuolellakin.

4.4 Oppimiskäsitysten hyödyntäminen opettamisessa

Jokainen oppilas oppii eri tavalla ja yksilöllisesti omalla tahdillaan. Jokaisen oppilaan oppimistyylit sisältävät hieman eri mausteita eri oppimiskäsityksistä. Eri oppimiskäsitysten soveltaminen opetuksessa voi tuntua haastavalta, mutta tämä on sitä taitoa, jossa hyvän teoreettisen tiedon päälle kasaantuu vuosien mittaan vankka kerros kokemusta ja luovuutta. Näin ihmistuntemus kehittyy ja oppilaan ja opettajan välinen alkukangertelu vähenee, kun opettaja näkee nopeasti, millainen oppija on kyseessä.

Kun opettaja on tutustunut oppilaaseen ja saanut käsityksen oppilaan perusarjesta ja työskentelytavoista esim. koululäksyjen osalta voi opettaja ryhtyä miettimään sopivia opetusmenetelmiä yksilöllisesti. Tietojen pohjalta voi miettiä, että mitkä asiat oppilaan ympäristössä tukisivat situationaalista oppimista ja missä

muodossa asiat oppilaalle esittää, että ne tukisivat esimerkiksi konstruktivistista ja humanistista oppimiskäsitystä parhaalla mahdollisella tavalla.

Jos opettajalla on yksi tehokkaaksi todettu tapa opettaa jotain tiettyä asiaa esim. neljä peruslyöntiä, voi niiden perusteet käydä läpi ryhmätunneilla. Joskus tehokas ryhmäopetus on järkevä tapa säästää aikaa ja resursseja. Yleisiksi perusasioiksi vakiintuneet asiakokonaisuudet soveltuvat hyvin ryhmätunneille. Kun perusteoria asiasta on tuttu, voi sen jälkeen hioa ja hienosäätää kyseistä asiaa yksityistunneilla. Ryhmätunneilla oppilaat myös tutustuvat toisiinsa ja saavat arvokkaita sosiaalisia kontakteja tulevaisuutta varten. Hyvä verkostoituminen tukee situationaalista oppimista ja kehittää oppilaiden asuinympäristöä, siten että sinne syntyy pieni sosiaalinen soittajayhteisö, johon muutkin mahdollisesti haluavat mukaan. Yksi oppituntieni pitkän aikavälin päämäärinä on saada oppilas aktiivisesti keräämään tietoa ja oppimaan itsenäisesti.

5 Motivoiva rumputunti

Hyvä rumputunti on ilmapiiriltään rento ja mukava, mutta se ei kuitenkaan poista sitä faktaa, että se voi olla myös hyvin tehokas. Rumputunnin jälkeen oppilas lähtee ulos tunnilta intoa puhkuen ja motivoituneena harjoittelemaan paljon uusia asioita. Soittotunnilla tulisi olla selkä kaari ja tavoite, joka päättyy haluttuun lopputulokseen. Oppilaan pitäisi oppia jotakin uutta ja hänelle olisi hyvä jäädä myös nälkä harjoitella tunnilla opittua uutta asiaa ja näyttää oppimistulokset taas seuraavalla viikolla. Lyhemmän aikavälin tavoitteiden lisäksi täytyy olla myös suurempia pitkän aikavälin tavoitteita. Oppilaan tavoitteen asettelussa on otettava huomioon se, että ohjaavatko häntä hänen itsensä vai yhteisön asettamat tavoitteet (Ruohotie 1998, 59).

Yleensä rumpujensoitto tähtää hyvään yhtyesoittoon. Rumpujensoiton opettelu on alussa erilaisten komppien opettelua ja omaan motoriikkaan tutustumista, ja

kehittämistä. Rumpusetti on myös monipuolinen solistinen soitin ja jokainen ihminen saa siitä ääniä aikaiseksi. Improvisaatio on tärkeä osa rumputuntia ja tykkään aloittaa ja lopettaa soittotuntini improvisoimiseen.

Kynnys improvisaatioon täytyy purkaa heti sitä opeteltaessa, koska se on olennainen asia rumpujen soittamisessa. Jos oppilas kokee improvisaation haastavaksi voi aloittaa, vaikka kuuntele ja toista pelillä. Tässä pelissä molemmat keksivät vuoron perään jonkun helpon fraasin, jonka toinen sitten toistaa. Oppilas oppii samalla matkimaan kuulemaansa ja luomaan vastauksen muuntelemalla kuulemaansa rytmiä tai monimutkaisempaa fraasia. Improvisaatio on hauskaa ja se irrottaa oppilaan mekaanisesta harjoittelusta. Improvisaation avulla voi opetella dynamiikkaa, erilaisten soundien tuottamista, melodiaa ja monia muita asioita.

5.1 Oppitunnin kaari

Oppitunnilla tulee olla selkeä tavoite. Jos tavoite on opetella soittamaan jokin rumpufilli tai komppi on se oppitunnin huippupiste, jonka eteen tehdään alkutunti kovasti töitä. Tykkään aloittaa rumputunnin hyvällä lämmittelyllä, jolla kroppa saadaan parempaan soittovalmiuteen. Sen jälkeen kerrataan viimetunnilta saadut läksyt ja tehdään pieniä korjauksia, mikäli jotain ilmenee. Jaan soittotunnit yleensä kolmeen erillaiseen teemaan, improvisaatio, tekniikka tai komppaus. Aiheista ja oppilaan haluista riippuen ne voivat sisältää kaikkia, mutta yksi edellä mainituista on yleensä korostettuna.

Uuden kompin opettelussa lähestyn asiaa ensin todella yksinkertaisten teknisten esimerkkien ja musiikin kautta. Jokainen harjoitus tähtää opeteltavaan suurempaan kokonaisuuteen. Voin harjoituttaa jokaista kompin soittamiseen tarvittavaa asiaa erikseen ja hieman vaikeammilla harjoituksilla, joita komppi edes vaatii. Yksitellen käytynä asiat voivat tuntua liiankin helpoilta, mutta kun ne yhdistetään, se onkin yhtä-äkkiä melko vaikeaa motoristen asioiden vuoksi. Siksi suosin hieman vaikeampia harjoituksia esimerkiksi silloin, kun asiaa käydään yksitellen läpi raaja raajalta.

Sitten kun on aika soittaa komppi, onnistuu sen soittaminen hieman helpommin, kun oppilas on jo etukäteen treenattu hieman paremmaksi kuin komppi itsessään vaatii taitoja. Tämä kohottaa oppilaan minäpystyvyyden tunnetta ja itsetuntoa. Kun komppi onkin nyt yllättävän helppo, voidaan vilkaista seuraavaa hieman vaikeampaa komppia, joka vaatii toimiakseen tunnin alussa käydyt hieman vaativammat tekniset asiat.

Oppilas onkin nyt saavuttanut soittotunnillaan enemmän kuin alun perin oli tarkoitus. Se tukee oppilaan motivaatiota ja palkkio on siten myös enemmän sisäinen kuin ulkoinen. Lisäksi tunnin lopussa annan vinkkejä erilaisista bändeistä ja artisteista, joita oppilas voi halutessaan kuunnella. Oppilas saa tietysti valita mitä ikinä haluaakaan kuunnella, mutta tahdon oppilaan saavan vahvan kuulokuvan siitä, miltä jokin tunnilla opetellut ja siihen liittyvät rumpuasiat kuulostavat käytännössä.

Rumputunnin kaari siis muodostuu toisiaan tukevista asiakokonaisuuksista, jotka tähtäävät selkeään päämäärään. Yksi tavoitteeni on saada oppilaani ymmärtämään, että mistä jokin asiakokonaisuus koostuu. Kun oppilas hahmottaa monipuolisesti tämän asian, voi hän tällä tavoin koko ajan kehittää soittamistaan ja ymmärtämistään musiikista. Hyvin kohdennettu ja välitön palaute on myös tärkeää ja se sisältää enemmän relevanttia informaatiota, jonka hyväksikäyttö on yleensä helpompaa (Rauste von Wright, von Wright & Soini 2003, 57).

5.2 Oppilaan tunteminen ja vuorovaikutus

Opettajan on tärkeää tuntea oppilaansa hyvin, mutta silti säilyttää selkeä etäisyys, jotta opettajan auktoriteetti säilyisi. Opettajan ja oppilaan välisen tunnesuhteen laatu on tärkeä asia oppimisen kannalta, jotta oppiminen olisi tehokasta ja miellyttävää. (ks. Anttila & Juvonen 2002, 124-146, Anttila & Juvonen 2006, 33, mukaan.)

Opettajan täytyy hyväksyä oppilaansa sellaisenaan kuin hän on. Oppilasta täytyy kannustaa ja palautteen on oltava rakentavaa ja realistista. Oppilaan persoonaa ei saa missään nimessä arvostella ja loukata. ”Kauniit sanat ja selittelyt eivät auta, jos opettaja viestittää ilmeillä ja eleillään aivan päinvastaista”. (Ahonen 2004, 165.) Jokainen oppilas käyttäytyy eri tavalla ja jokainen oppilas tulee erilaisista perhetaustoista, joka täytyy ottaa huomioon soittotunneilla. Jos oppilaan elämässä tapahtuu paljon ikäviä asioita, joita hän ei halua tuoda mieleensä, ei välttämättä aina kannata kysyä, että ”miten menee”. Soittaminen ja uuden opettelu turvallisen ihmisen seurassa voi olla itsessään helpottavaa, auttaa jaksamaan arjessa ja musiikki tarjoaa turvallisen kanavan tunteiden purkamiselle.

Oppitunnin ilmapiiri täytyy olla positiivinen ja rohkaiseva. Jos opettaja haluaa opettaa oppilaalleen pilkuntarkasti jotain asiaa, joka täytyy jotenkin tuntea kehossa tai kuulla tietyllä tavalla on se mielestäni hieman outo tapa käsitellä asiaa. Eri taitotasoilla olevat ihmiset kuulevat musiikin eri tavoilla. Oppilas pitäisi opettaa äänittämään ja kuuntelemaan omaa soittoaan ja poimimaan sieltä asioita, joita hän voi yhdessä opettajan kanssa tutkia ja parantaa. Samalla oppilas oppii kuuntelemaan itseään. Tässä täytyy kuitenkin olla varovainen, ettei oppilas ala yli-analysoimaan itseään liian kriittisesti. Soittamisessa täytyy säilyttää inhimillisuus ja sen tuoma vaihtelu musiikkiin. Täydellistä soittajaa ja ihmistä ei ole olemassa-kaan ja täydellisyys on muutenkin epäinhimillistä.

Anttilan (2006, 93) mukaan oppilas kokee tunnin tunnelmailmapiirin hyväksi silloin, kun opettajan ja oppilaan persoonat kohtaavat inhimillisellä tasolla, he hyväksyvät toisensa ihmisinä ja viihtyvät toistensa seurassa. Opettajan täytyy myös kunnioittaa oppilastaan tämän suoritusten tasosta riippumatta. Opettaja ei saa olla oppilaalleen yhdentekevä ja ärsyttävä. Hänen tulee olla kiinnostava.

Kun oppituntien tunneilmapiiri on kohdillaan, on oppiminen paljon tehokkaampaa ja sisäinen motivaatio pysyy paremmin yllä ja se vahvistuu. Jos oppilas päätyy täyttämään enemmän opettajan odotuksia, kuin omiaan, ei oppiminen pysy mieluisana eikä se motivoi sisäisesti. Pelko opettajan negatiivisista reaktioista voi

lomaannuttaa opiskelijan soittohalun. Opettajan täytyy seurata oppilaansa käyttäytymistä ja olla valmis säätämään opetustapaansa oppimistulosten parantamiseksi.

5.3 Sopivat harjoitteet soittotunnilla

Tehokkaat ja oikeanlaiset soittoharjoitukset ovat oleellisia asioita soittoharrastuksen ylläpitämisessä. Oppilas olisi hyvä opettaa harjoittelemaan oikealla tavalla. Tehokkaalla ja oikein tehdyillä harjoituksilla saadaan aikaan hyviä tuloksia. Jotkin asiat täytyy käydä läpi pitkäjänteisesti ja erittäin tarkasti läpi opettajan kanssa, jotta tulevaisuudessa välttyttäisiin fyysisiltä vaivoilta ja hankaluuksilta.

Teknisten harjoitusten täytyy tähdätä johonkin suurempaan päämäärään, jolla on olemassa jokin helposti tunnistettava musiikillinen tarkoitus. Harjoituksen pitäisi tähdätä hyvään tekniikkaan, mutta ennen kaikkea siihen, että oppilas ymmärtää sen musikaalisen tarkoituksen. Jos opetan oppilaalleni jonkun rock-musiikkiin liittyvän asian, pyrin vastaamaan aina kysymykseen miksi näin kannattaa soittaa ja miltä se mahdollisesti kuulostaa, jos sen tekee toisella tavalla: Ei väärällä tavalla vaan toisenlaisella tavalla. Rumpusetti on hyvin dominoiva soitin ja vaikuttaa suuresti bändin yleis-soundiin, joten musiikillisesti se on erittäin tärkeä soitin ja rumpalin kannattaa kantaa mukanaan tiettyä ylpeyttä roolistaan tärkeänä jäsenenä bändissä. Rumpalin soitto vaikuttaa myös siihen, kuinka muut soittajat soittavat soittimiaan.

Omilla soittotunneillani pyrin rakentamaan harjoitteet nimenomaan hyvää bändisoittoa silmällä pitäen. Jos oppilaani ei ole bändissä lähestymiseni opettamiseen on sitten hieman erilainen. Käytän paljon taustanauhoja, joiden mukana on helppoa soittaa. Taustanauhojen tulisi olla sellaisia, että niistä saa alkuperäiset rumput pois ja nauhaa voi tarvittaessa hidastaa. Taustanauhat ovat tehokas työkalu tutkittaessa musiikkikappaleen rakenteita, taitteita ja osia. Jos oppilas käy teoriatunneilla voi niihin liittää perusharmonian hahmottamista ja kuulemista.

Jos oppilaalla on niin ihanteellinen tilanne, että hän pääsee soittamaan bändissä voi osan soittotunnista omistaa bändisoitolle ja sen vaatimuksiin. Molemmat tunnit ruokkivat toinen toistaan ja motivaation ylläpitäminen on näin helpompaa. Oppilas tulee soittotunnille yleensä kysymysten kanssa, jotta hän osaisi soittaa paremmin jonkun kappaleen bändissä. Opettajien olisi hyvä pitää yhteyttä keskenään ja heittää toisilleen kehitysideoita oppilaidensa suhteen. Niermyerin ja Seyfferin (2004, 28) mukaan visioiden luominen on tärkeää. Ne toimivat tienviitteinä ja kannustimina ja antavat toiminnalle mieltä.

5.4 Opiskeluympäristö

Opiskeluympäristön merkitystä soittomotivaatiolle ei voi liikaa korostaa. Ensimmäinen ympäristö, jossa musiikkiin tutustutaan, on oma perhe ja vanhempien tai sisarusten kuuntelema musiikki. Ympäristötekijöillä on selkeä yhteys soittomotivaatioon. Lapsuuden kodissa opitut ulkoiset tekijät ovat tärkeitä sisäisen motivaation kehittymiselle. (Maijala 2003, 189.) Opiskeluympäristöksi voi luonnehtia koko ympäröivän maailman. Tietoisesti kuunneltavia ääniä löytyy ihan jokaisesta paikasta ja hiljaisuuteen on vaikeaa päästä. Ympäristön ääniä kannattaa käyttää inspiraation lähteenä soittotunneilla ja oppilasta kannattaa kannustaa kuuntelemaan aktiivisesti erilaisia ääniä ja musiikkia.

Hyvän opiskeluympäristö on inspiroiva, turvallinen, sosiaalinen ja teknisesti toimiva. Ympäristö antaa paljon virikkeitä ja ruokkii mielikuvitusta, jonka voi sitten opetella ilmaisemaan soittimellaan. Turvallinen ympäristö ei ole tuomitseva tai ennakkoluuloinen. Sosiaalisesti aktiivisessa ympäristössä opiskelijalla on ympärillään vankka soittajien verkosto, joiden kanssa voi tehdä yhteistyötä ja kehittää osaamistaan monelta eri aihealueelta. Hyvät sosiaaliset suhteet luovat pysyvyyttä ja mielenkiintoa harrastukseen. Lahjakkuuspotentiaalia omaavan oppilaan tulevaisuus, on suurilta osin sidottu perhetilanteeseen sekä kulttuuriin ja sen arvoihin. (Maijala 2003, 194.)

Laadukas henkilökohtainen soitin tai koulun harjoitussoitin merkitsee myös paljon. On valitettavaa todeta, että monissa kouluissa rumpusetti on todella huonossa kunnossa. Kalvot on hakattu pilalle, pellit ovat halki ja kapulat surkeita tai niitä ei ole. Se ei paljon motivoi harjoittelemaan tai esiintymään. Kouluihin kyllä ostetaan yleensä uudet soittimet, mutta huolto laiminlyödään ja parin vuoden päästä soitin on käytännössä soittokelvoton. Pienillä toimenpiteillä koulujen soittimet voisivat olla huomattavasti paremmassa kunnossa, ja jos oppilaalla ei ole varaa hankkia omaa settiä voisi hän aluksi harjoitella soittamista koulunsa setillä. Peruskoulun tai minkä tahansa muun koulun musiikinopettajien pitäisi olla suosiollisia päästämään oppilaitaan harjoittelemaan koulun soittimilla.

Kotiympäristön toiminnallisuus ja harjoittelutilat vaikuttavat harjoittelumotivaatioon. Koska akustinen rumpusetti on erittäin kovaääninen ja tilaa vievä soitin, on harjoittelu haastavaa erityisesti kerrostalo ja rivitaloympäristössä. Tämä karsii aika paljon harrastajakuntaa, koska lasten vanhemmat valitsevat mieluummin jonkun hiljaisemmän ja suhteellisesti halvemman soittimen. Omakotitalossa asuvat lapset ovat paremmassa asemassa, koska soitin voidaan sijoittaa johonkin varastoon tai erilliseen huoneeseen, jossa soitto ei kuulu niin lujaa joka paikkaan. Rumpusetteihin on myös olemassa erilaisia vaimennusvälineitä, jotka vaimentavat äänen lähes kokonaan. Niiden hankkimisella voidaan tehokkaasti välttää ylimääräistä melua silloin kun vanhemmat ovat päiväunilla ja nuori voi tällöin treenata 24/7 jopa kerrostalossa.

Hyvien ja ilmaisten harjoittelupaikkojen rakentaminen olisi tärkeää. Musiikkiopiston oppilaille pitäisi mielestäni olla saatavilla ilmaisia harjoitustiloja, jos heidän asumismuoto tai perheen varallisuus ei salli järkevää harjoittelua akustisella soittimella.

5.5 Tehokas kotiharjoittelu

Tehokas harjoittelurutiini tulisi opettaa oppilaalle huolella ja sitä tulisi myös seurata aktiivisesti. Kaikki tuhannen tunnin säännöt ja kahdeksan tunnin treenipäivät voidaan unohtaa. Mieluummin tehokas lyhyt treeni, kuin hutiloitu pitkä treeni.

Tiettyjä temperamenttityyppejä ei voi ohjailla. Jotkut tietävät vaistonmaisesti mitä heidän pitää tehdä. On olemassa luonnollisuutta, jota ei saisi tuhota. Aiheutat paljon vahinkoa, jos käsket muusikon harjoitella viisi tuntia päivittäin. Eihän lääkärinkään kirjoita samaa reseptiä joka sairauteen. Joskus vain musiikin ajattelu riittää. Harjoittelun laatu ratkaisee, ei sen määrä. (du Pre & du Pre 1998, 74, Maijala 2003, 139 mukaan.)

Jos harjoittelee liikaa saattaa se kostautua musiikkiin suhtautumisena (Maijala 2003, 141). Liika soittaminen voi aiheuttaa fyysistä ja henkistä väsymystä. Musiikista voi hetkellisesti kadota sen tunteita stimuloiva puoli, jos harjoittelee pakkomielteisesti liikaa ja musisointi aiheuttaa soittajalle stressiä. Jos intoa riittää, voi soittaa vuorokauden ympäri, mutta tehokkaasta oppimisesta ei voi silloin puhua. Harjoittelu pitäisi jakaa erilaisiin asiakokonaisuuksiin.

Hyvin jaettu harjoittelujakso kestää maksimissaan 2-3 tuntia. Harjoitteluajan voi myös jakaa puolen tunnin jaksoihin pitkin päivää. Harjoittelun määrään vaikuttaa tietysti myös oppijan ikä ja fyysinen kestävyys. Pienillä lapsilla harjoittelu tulisi tapahtua enemmän leikin kautta, kuin lukemattomilla toistoilla. Alussa harjoitukset ovat niin helppoja, että niitä voi tehdä yhdessä jommankumman vanhemman kanssa. Harjoittelu pitäisi jakaa 20-25 min aikajaksoihin, joiden jälkeen tulisi pitää 5-10 minuutin pieni jaloittelu / venyttelytauko. Harjoiteltavaa asiaa ei tarvitse heti opetella täydellisesti, vaan se on hyvä jättää päähän alitajunnan työstettäväksi seuraavaa harjoittelukertaa varten. Tärkeää olisi malttaa tehdä harjoitus oikeilla liikeradoilla ja hyvällä soundilla.

Opettajan ei tietenkään tarvitse itse valvoa oppilaansa harjoittelua soittotuntien ulkopuolella vaan tulokset nähdään aina viikon välein. Jos oppilas ei ole harjoitellut, niin sen kyllä huomaa helposti. Harjoitteluun voi ottaa avuksi harjoittelupäiväkirjan, johon opettaja täyttää harjoiteltavat asiat ja oppilas pitää tukkimiehenkirjanpitoa toistoista ja kirjaa harjoitteluajan ylös. Harjoittelun seurantaan voi ottaa vanhemmatkin mukaan. Sen ei pidä olla mitään harjoittelun käyttämistä ja painostamista soittamiseen. Pelkkä vanhempien kiinnostus soittoharrastukseen ja siitä puhuminen riittävät.

Oppilaan sinnikkyys ja uskominen omiin kykyihin vaikuttavat soittomotivaation syntymiseen ja tehokkaiden harjoittelumenetelmien kehittymiseen. Tärkeitä asioita ovat myös oppilaan omat roolimallit ja innostavat vanhemmat. (Maijala 2003, 191.) Opettaja on tärkeässä roolissa oppilaan käsityksen luomisessa musiikillisesta minäkuvastaan. Hyvän ja totuudenmukaisen minäkuvan luominen myös suojelee oppilasta pettymyksiltä. Jos opettaja antaa valheellisen kuvan, siitä että oppilas on valmis tekemään ihan kaikkea musiikin saralla, voi vastaan tulla pettymyksiä. Riskejä täytyy ottaa, mutta lopputuloksen täytyy olla palkitseva ja pettymyksen sattuessa sen täytyy olla henkisesti kestävässä.

Jotta soittaminen ei olisi pelkkää uusien mekaanista harjoittelua täytyy oppilasta rohkaista pitämään hauskaa soittimen kanssa. Improvisoiminen ja uusien asioiden kokeiluun rohkaiseminen on myös osa harjoittelua ja oman tyylin etsimistä. Itsensä ilmaiseminen soittimella on mielenkiintoinen ja läpi elämän muuttuva loppumaton tie. Improvisaatio kehittyy sitä mukaa kun oppilas oppii uusia asioita. Siihen voi liittää paljon mielikuvia esimerkiksi luonnon äänistä, kaupungin äänistä, eläinten äänistä tai vaikkapa kodin äänistä. Mielen pitäminen avoimena ehkäisee soittamisen muuttumista laatikkomaiseksi, tiettyjen asioiden mekaaniseksi toistamiseksi. Improvisaation kautta soittajan oma soundi alkaa kehittyä jo alusta alkaen oli tavoitteena sitten ammattimainen soittaminen tai harrastus.

6 Pohdinta

Valitsin motivaation aiheeksi, koska koen, että siihen vaikuttavien tekijöiden ymmärtäminen on tärkeää käytännön opetustyössä oppilaan ja myös opettajan kannalta. Tätä työtä tehdessäni olen oppinut itsestäni paljon uutta ja oppinut ymmärtämään paremmin omaa opiskeluhistoriaani, oppinut hahmottamaan tulevaisuutta ja löytänyt malleja motivoivampaan opettamiseen.

Menestyminen sosiaalisissa suhteissa, eli hyväksyntä muiden opiskelijoiden ja opettajan osalta on todettu edistävän oppilaan liittymistä opiskeluyhteisöön. Tämä vahvistaa opiskelijan osallistumista koulun toimintaan ja samaistumista

sen kulttuuriin ja parantaa sitä kautta motivaatiota. (Finn 1989, Anttilan 2006, 92 mukaan.)

Sosiaalisten suhteiden tukeminen ja niiden ylläpitäminen ovat tärkeitä taitoja kaikissa harrastuksissa. Soittaminen on välillä yksinäistä harjoittelua ja sellaisenaan sitä ei jaksakaan kauan. Musiikki vaatii ympärilleen ihmisiä ja soittokavereita, jotka jakavat ideoita keskenään ja tukevat toisiaan. Yhdessä tekeminen on mukavaa.

Oppilaan hyvä tunteminen ja oppimistyyli täytyy ottaa huomioon opetuksessa. Jos opettajan opetustyyli ei sovi oppilaalle se vaikuttaa suoraan oppitunnin tunnelmapiiiriin. Oikeanlaisella lähestymistavalla oppilaaseen on tärkeä merkitys viihtyvyyden kannalta. Kun opettaja näkee, että jokin tietty oppimiskäsitys sopii oppilaalle parhaiten, voi hän opettaa asioita hieman eri kantilta. Se että jollekin oppilaalle ollaan kiltimpi tai vaativampi, kuin toiselle ei tarkoita sitä, että vaativuustasoa lasketaan. Kyse on viihtyvyydestä ja hyvästä kahden ihmisen välisestä kanssakäymisestä.

Sisäisen motivaation ylläpitämiseen ja sen tukemiseen päästään syvällisellä oppilaan tuntemisella, oikeilla opetustavoilla ja sillä, että oppilas kokee soittamisen merkittäväksi ja saa siitä positiivista palautetta. Sosiaaliset suhteet edistyvät ja musiikin kautta saa myös kontakteja uusiin ihmisiin. Ulkoisesti motivoivia tekijöitä voi käyttää tarvittaessa, jos se johtaa loppupeleissä sisäisen motivaation vahvistumiseen. Oman toiminnan arvostaminen on tärkeää. Ihmiset eivät yleensä piittaa sellaisesta toiminnasta, jolla ei ole henkilökohtaista merkitystä. (Ruohotie 1998, 61.)

Ympäristö on pullollaan ulkoista motivaatiota ruokkivia tekijöitä, joten niitä ei tarvitse ainakaan lisätä soittotunneilla. Hyvän sisäisen motivaation tulos johtaa usein ulkoisiin palkkioihin. Oppilas tulee yksinkertaisesti niin taitavaksi sisäisen palon ohjaamana, että hän saa paljon keikkoja ja keikoista henkistä tyydytystä, rahaa ja arvostusta.

Tehokkaat harjoittelumetodit ja oppilaan tasolle sopivat harjoitukset tukevat hyvien tulosten aikaansaantia. Kun tuloksia syntyy nopealla tahdilla, on harjoittelu

mukavaa ja motivoivaa. Jossain vaiheessa kehittyminen hidastuu ja tässä asiaa opettajalla on suuri rooli harjoittelumotivaation ylläpitämisessä. Kannustava ilmapiiri ja päämäärätietoisuus auttavat vaikeampien jaksojen yli. Rumpujensoitossa on tärkeää myös aina pitää musiikki mukana, ettei soittaminen ole pelkkää teknisten asioiden harjoittelua. Soittamisen pitää olla hauskaa ja sen täytyy palkita fyysisesti, henkisesti sekä tuottaa iloa itselle ja muille.

Lähteet

- Ahonen, K. 2004. Johdatus musiikin oppimiseen. Tampere: Tammer-Paino.
- Anttila, M. 2004. Musiikkipedagogiikan teoriaa ja käytäntöä. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.
- Anttila, M. Juvonen, A. 2006. Kohti kolmannen vuosituhannen musiikkikasvatusta, osa 3. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.
- Byman, R. 2002. Voiko motivaatiota opettaa? Teoksessa Kansanen, P & Uusikylä, K. (Toim.). Luovuutta, motivaatiota, tunteita. Opetuksen tutkimuksen uusia suuntia. Jyväskylä: Gummerus, 25-42.
- Kettunen, J. Kiviniemi, K. Kurkela, L. Laitila, R. Lehtelä, P-L. Nissilä, S-P. Pietilä, M. Remes, P. & Viitala, T. 2006. Oppimisenäkemykset. <http://www.oamk.fi/amok/oppimat/LO/Oppimisenakemys/index.html>. 12.09.2017.
- Kosonen, E. 1996. Soittamisen motivaatio varhaisnuorilla. Jyväskylän yliopisto, Musiikkitieteen laitos. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/41003/URN:NBN:fi:juu-201302281281.pdf?sequence=1>. 8.10.2017.
- Maijala, P-P. 2003. Muusikon matka huipulle: Soittamisen eksperttiys huippusoittajan kokemana. Helsinki: Sibelius-Akatemia. Studia Musica 22.
- Niermyer, R. Seyffer, M. 2004. Motivaatio. Masku: Maskun kirjapaino.
- Pylkkä, O. 2017. <http://oppimateriaalit.jamk.fi/oppimiskasitykset/oppimiskasitykset/konstruktivistinen-oppiminen/> 20.10.2017.
- Rauste-Von Wright, M. Von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. Juva: WS Bookwell.
- Ruohotie, P. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. (Toim.) Ari Sainio. Helsinki: Gummerus.